

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
İÇİNDEKİLER	9
KISALTMALAR LİSTESİ	13
GİRİŞ	15

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞEYHÜLİSLÂMLIĞIN TARİHSEL, SİYASİ VE TEORİK KÖKENLERİ

I. Şeyhülislâm Kavramı	21
II. Şeyhülislâmlık Fetvasının Siyasi-Tarihsel Kökenleri	24
A. Din Anlayışının Kurumsallaşma Süreci.....	25
1. Dört Halife Döneminde Din ve Siyaset.....	30
2. Dört Halife Dönemi Sonrası	32
a. Hilafetten Saltana Geçişte Dinin Kurumsallaşması.....	32
b. Velayet Kurumunun Gerekçelenirilmesi	35
III. Şeyhülislâmlığın Teorik Kökenleri	37
A. Fetvanın Kavramsal İçeriği ve Şer'î Dayanakları	39
B. Hz. Peygamber Dönemi.....	40
C. Sahabe ve Tabiin Dönemi	45
D. Mezheplerin Teşekkülü Dönemi.....	48
E. Hanefilerde İctihat ve Fetva İlişkisi.....	50
1. Müçtehit ve Müftü Ayrımı	57
F. Kaza ile İftâ Kurumu Arasındaki Farklar.....	59

İKİNCİ BÖLÜM

FATİH SULTAN MEHMET VE II. BAYEZİD DÖNEMİNDE ALİ CEMÂLÎ EFENDİ

I. Genel Hatlarıyla Şeyhülislâmlık Kurumu.....	61
A. Şeyhülislâmlığın Teşkilî ve Ortaya Çıkış Nedenleri	61
B. Fatih'in Teşkilat Kanunnâmesi'nde Şeyhülislâmlık Kurumu	65
C. Şeyhülislâmın Fetva Görevi	67

D. Şeyhülislâmın Tayini ve Görev Süresi.....	68
E. Güçlü Şeyhülislâm Güçlü Kurum	70
II. Ali Cemâlî Efendi'nin Soyu	72
III. Ali Cemâlî Efendinin Eğitim Hayatı ve İlk Görevi: Fatih Sultan Mehmed Dönemi	75
A. Veziriazam Karamanî Mehmed Paşa'nın Ali Cemâlî'ye Baskıları: Başlamadan Biten Kariyer.....	77
IV. II. Bayezid Dönemi: Ali Cemâlî Efendi'nin Parlayan Kariyeri	78
A. Amasya Valisi Şehzade Ahmed'in Oğullarının Sünnet Merasimi: Ali Cemâlî'nin Mazuliyeti	83
B. Şeyhülislâmlık Öncesi Son Uğrak: Ali Cemâlî Hac Yolunda	86
C. Ali Cemâlî'nin Şeyhülislâm Tayin Edilmesi ve Sahn-ı Seman Müderrislerinin Fetva Vazifesi	89
D. Şeyhülislâm Yerine Sahn-ı Seman Müderrisleri	92
E. Ulemânın Reisi Ali Cemâlî: Şeyhülislâm, Nazır ve Ders Vekili	97
F. Ulemâdan Bazı Kimselerin Hasedi: Mevlâna Hamîdî Kara Seyyidî.....	99
G. Ali Cemâlî Efendi'nin Zenbili	100

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞERİAT VE SİYASET EKSENİNDE ŞEYHÜLİSLÂMLIK

I. I. Selim (Yavuz) Döneminin Dinamikleri.....	103
II. Zenbilli Ali Cemâlî Efendi İle Şeyhülislâmlık Makamı Kurumsallaşma Yolunda.....	104
A. Padişah Otoritesinin Sınırlandırılması: Şeyhülislâm ve Siyaset	105
III. Siyaset ve Fetva.....	110
A. Kızılbaşlık Sorunu Ekseninde Şeyhülislâmlık	112
1. Kızılbaşların Katli Hakkında Fetva Veren Sarı Görez Hamza'nın Konumu ve Yavuz İle İlişkisi	114
2. İstanbul Kadısı Sarı Görez Nureddin Hamza'nın Kızılbaşlar Hakkındaki Umumi Fetvası ve Şeyhülislâm Ali Cemâlî'nin Tavrı.....	115
B. Mısır Seferinin Meşrulaştırılması Hakkındaki Fetva.....	121
1. Fetvanın Ali Cemâlî Efendi'ye Aidiyeti Sorunu Bağlamında Şeyhülislâmın Rolü	123
C. Fetvaların Sosyo-Siyasi Değerlendirmesi	128
D. Fetvaların Fikhî ve İtikadî Açından Değerlendirmesi.....	129

IV. I. Süleyman (Kanuni) Dönemi: Şeyhülislâm Ali Cemâlî'nin Son Yılları	136
A. Rodos Seferi: Şeyhülislâm Ali Cemâlî'nin Fetihden Sonraki İlk Cuma Namazını Kıldırması ve Dinî Müesseseleri Düzenlemesi	137
B. Şeyhülislâm Ali Cemâlî'nin Yaşlılık ve Hastalık Dönemi: Fetva Verme Yetkisinin Şeyhülislâm Yerine Niyâbeten İki Kişiye Tevcihi	138
C. Şeyhülislâm Ali Cemâlî Efendi'nin Vefatı.....	139
D. Ali Cemâlî Efendi'nin Eserleri	140
SONUÇ	145
KAYNAKÇA	151
EKLER	171
DİZİN	181